

12 september 2022

Actief Aandeelhouderschaps- rapport

Q3 2022

Q3 2022 actief aandeelhouderschap activiteiten

Q3 2022 stemgedrag

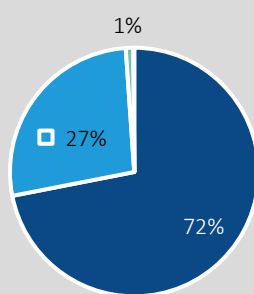
480

AVA's waarop gestemd is

37

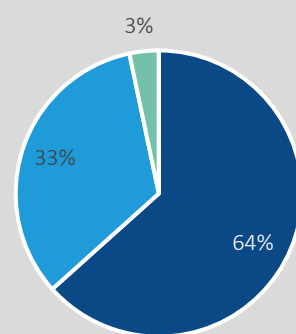
markten waarin gestemd is

Managementvoorstellen

■ Voor ■ Tegen
■ Onthouden ■ Niet gestemd
■ Anders*

Aandeelhoudersvoorstellen

■ Voor ■ Tegen
■ Onthouden ■ Niet gestemd

*Onder 'Anders' vallen agendapunten over frequentie van stemmen over de beloningen van de CEO en het bestuur.

Q3 2022 engagementactiviteiten

525

Engagement onderwerpen besproken

168

ondernemingen aangesproken in totaal

17

ondernemingen aangesproken vanwege Parijs Akkoord

0

ondernemingen aangesproken vanwege internationale normen schendingen

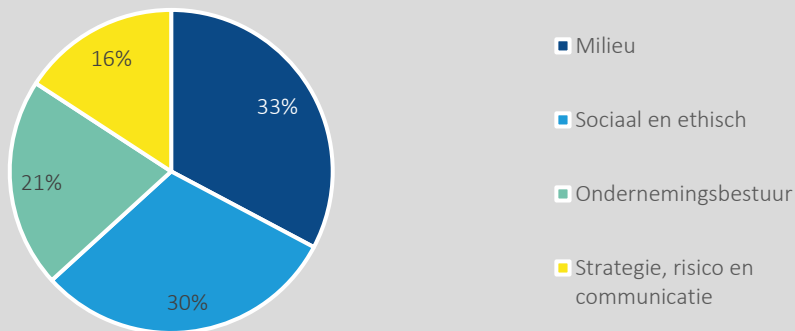
56

engagements succesvol afgesloten

143

engagements met positief vooruitgang

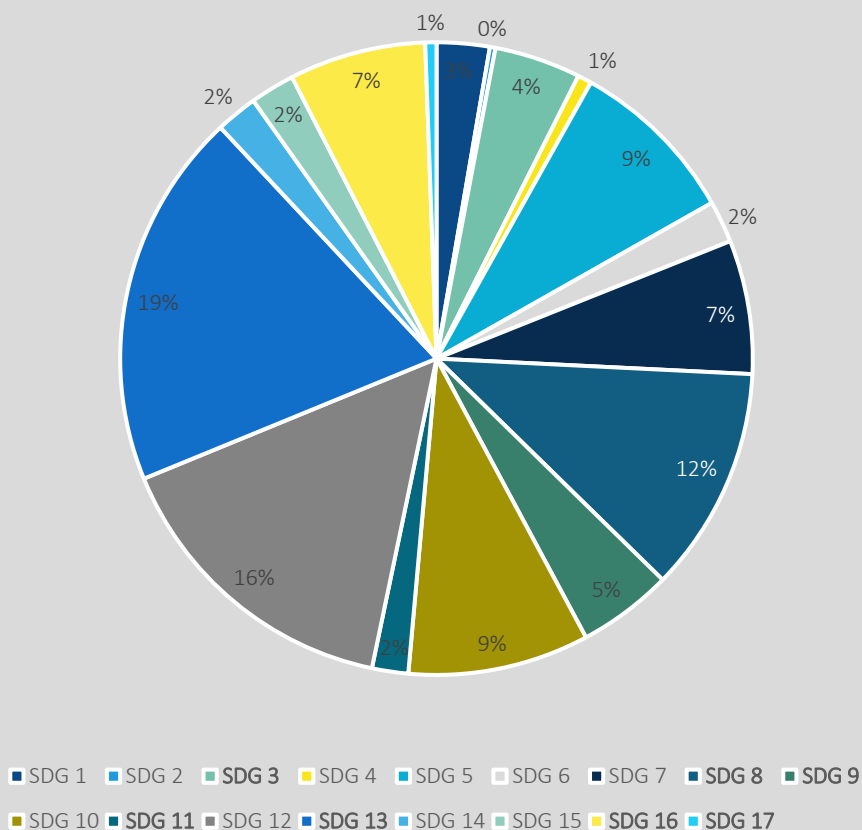
Q3 2022 proactieve engagements per onderwerp

*Per onderneming kunnen meerdere ESG-onderwerpen besproken worden. Ook kunnen er met dezelfde onderneming meerdere engagementgesprekken gevoerd worden.

**De gegevens zijn gebaseerd op de portefeuille per 30 september 2022.

Q3 2022 engagement op SDG niveaus

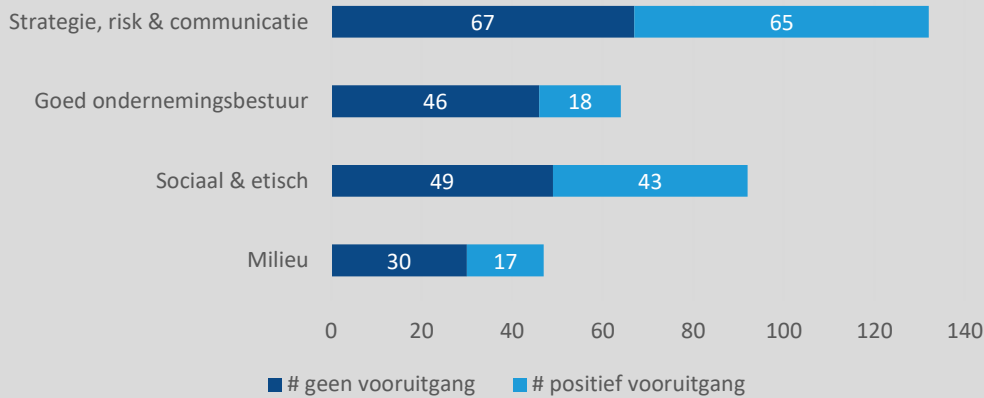

*De gegevens zijn gebaseerd op de portefeuille per 30 september 2022.

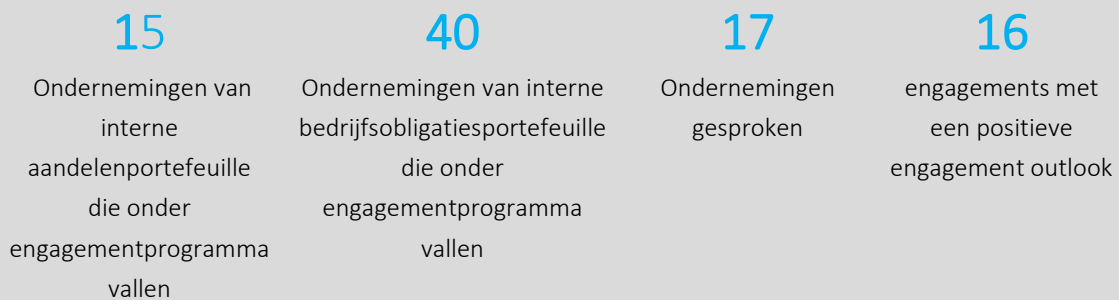
** Rail & OV heeft de zeven vetgedrukte SDG's geselecteerd om de specifieke aandachtsgebieden binnen het MVB-beleid vorm te geven.

***SDG 1: Geen armoede, SDG 2: Geen honger, SDG 3: Goede gezondheid en welzijn, SDG 4: Kwaliteitsonderwijs, SDG 5: Gendergelijkheid, SDG 6: Schoon water en sanitaire voorzieningen voor iedereen, SDG 7: Betaalbare en duurzame energie, SDG 8: Waardig werk en economische groei., SDG 9: Veilige infrastructuur, duurzame industrialisering en stimulering van innovatie, SDG 10: Ongelijkheid verminderen, SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie, SDG 13: Klimaatverandering aanpakken, SDG 14: Beschermen en duurzaam gebruik van de oceanen en zeeën, SDG 15: Leven op het land beschermen, SDG 16: Vrede, veiligheid en rechtvaardigheid, SDG 17: Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Q3 2022 engagement vooruitgang

Q3 2022 Parijs engagements

Engagement met olie en gas bedrijven is uitgebreid

Sinds Q3 2022 is Rail & OV onderdeel van de Dutch Climate Coalition (DCC), een gelijkgestemde groep van investeerders (APG, PGGM, MN, Actiam, a.s.r., Achmea, Van Lanschot Kempen) die de doelstellingen van de Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) en het initiatief Climate Action 100+ (CA100+) ondersteunt. Deze doelstellingen omvatten de inzet van bedrijven voor de emissiereductie van broeikasgassen in de gehele toeleveringsketen conform de klimaatdoelen van Parijs. We hebben met veel ambitie en met een hoge mate van urgentie deze groep geformeerd om de waardeketen van olie en gas aan te moedigen transities te implementeren in het streven de opwarming van de aarde tot 1,5 °C te beperken. In 2023 zullen we onze inspanningen ook richten op bedrijven die veel fossiele brandstoffen gebruiken.

Global Real Estate Engagement Network

Rail & OV heeft engagements op het gebied van vastgoed uitgebreid door aansluiten bij het Global Real Estate Engagement Network (GREEN). GREEN is een engagementnetwerk van wereldwijde institutionele beleggers in de vastgoedsector. Het doel van de engagements is ervoor te zorgen dat de vastgoed sector de

doelstellingen van Parijs haalt. Door de kracht van coalitie willen de institutionele beleggers vastgoedbedrijven aansturen om hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren en hun blootstelling aan financiële en niet-financiële klimaatrisico's te verminderen. Rail & OV voert engagement in het kader van GREEN met de 10 grootste posities in de beursgenoteerde vastgoedondernemingen portefeuille.

Q3 2022 aanpassingen van de uitsluitingslijst

	Controversiële wapens	Tabak producenten	Steenkool sector	Niet succesvolle engagementprocedures	Staatsondernemingen	Landen
						
Toegevoegd	3	1	2	0	1	0
Verwijderd	0	0	2	0	0	0
Totaal uitgesloten	91	127	168	22	23	28

Bijlage: gedetailleerd overzicht actief aandeelhouderschap activiteiten

Q3 2022 actief aandeelhouderschap activiteiten	2
Bijlage 1 Stemgedrag	7
Bijlage 2 Engagement	9
2.1 Proactief engagement	9
2.2 Parijs Alignment proactief engagement	11
2.3 Reactief engagement	14
2.4 Collectieve dialoog over de volledige aandelenportefeuille	15
Bijlage 3 Veranderingen in de uitsluitingslijst	17
Bijlage 4 Ondernemingen waarmee engagementprocedures worden gevoerd door EOS	18
Bijlage 5 Afkortingen- en begrippenlijst	22

Bijlage 1 Stemgedrag

1 juli 2022 tot en met 30 september 2022

Als aandeelhouder heeft het fonds het recht te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Rail & OV stemt op vrijwel alle aandeelhoudersvergaderingen¹, zelfs als er maar een klein deel van de aandelen in handen van het fonds is. Als basis voor het stemmen wordt het stembeleid van het fonds gebruikt, een beleid dat gebaseerd is op internationale principes zoals de UN Global Compact, OESO Richtlijnen, VN Principes voor Bedrijfsleven en Mensenrechten, Nederlandse Corporate Governance Code, beter bekend als de "Code Tabaksblad", de richtlijnen van het International Corporate Governance Network (ICGN), richtlijnen van Eumedion, UN Global Compact en OECD Guidelines.

Geografische verdeling stemgedrag

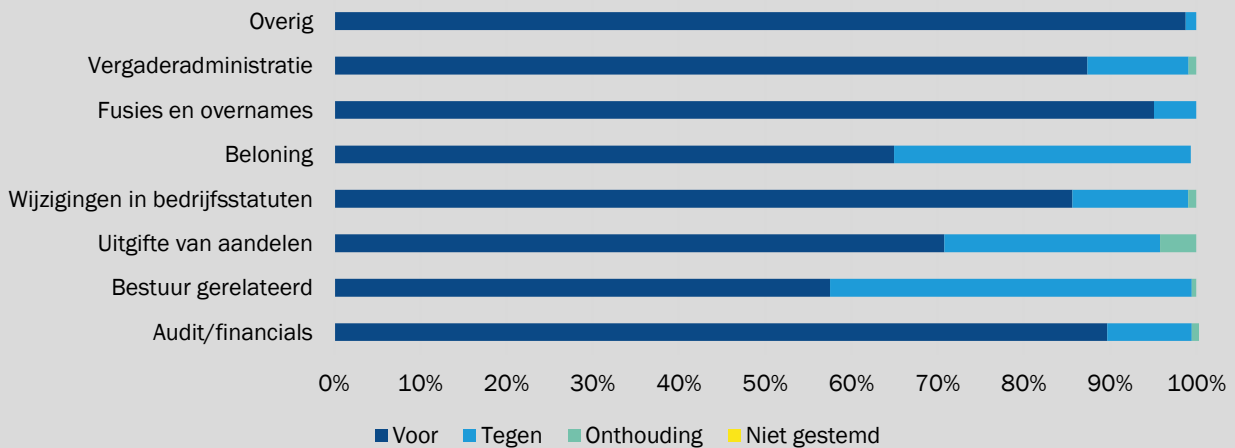

A: Afrika; B: Azië ex-Japan; C: Canada & Verenigde Staten; D: Europa; E: Japan; F: Latijns-Amerika en het Caribisch gebied; G: MENA; H: Oceanië

¹ In sommige gevallen wegen praktische beperkingen, zoals de kosten van het stemmen, niet op tegen de invloed die we op een onderneming uit kunnen oefenen. In dit geval kan worden besloten niet te stemmen op de aandeelhoudersvergadering van die specifieke onderneming.

Managementvoorstellen

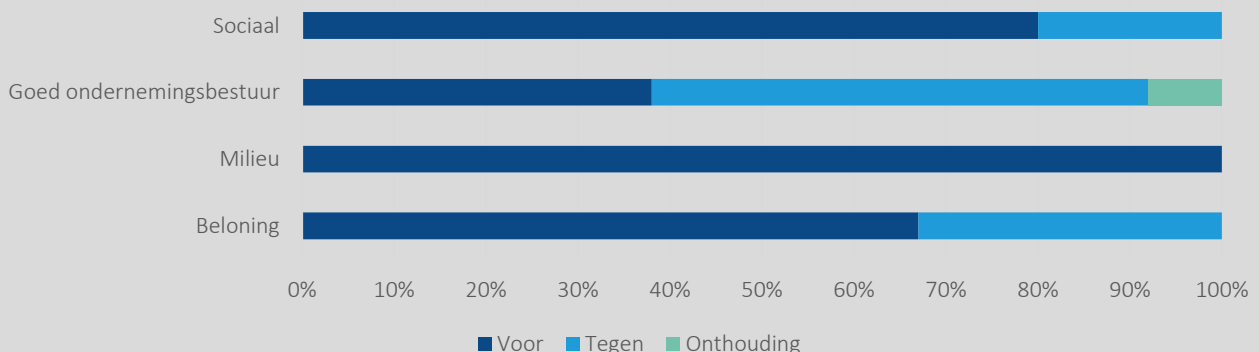
Tijdens een aandeelhoudersvergadering brengt het management van een onderneming agendapunten in. Per agendapunt mag het fonds stemmen, samen met de andere aandeelhouders. Een gedetailleerd overzicht van de voorwaarden waarop het fonds voor of tegen een managementvoorstel stemt, is beschikbaar in het stembeleid.

Naast de bovengenoemde onderwerpen zijn er ook agendapunten gerelateerd aan de frequentie van het stemmen over de beloningen van de CEO en het bestuur. Hier kunnen aandeelhouders aangeven hoe vaak (bijvoorbeeld jaarlijks of één keer in twee jaar) het agendaonderwerp 'beloning van de CEO en het bestuur' op de agenda van de aandeelhoudersvergadering staat. Rail & OV heeft hierbij gekozen voor een jaarlijkse frequentie.

Aandeelhoudersvoorstellen

Ook aandeelhouders mogen agendapunten indienen op een vergadering. Dit heet een aandeelhoudersvoorstel of resolutie. Aandeelhouders dienen resoluties in die betrekking hebben op corporate governance, zoals de beloning van bestuurders, of op kwesties gerelateerd aan maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen, zoals klimaatverandering, arbeidsrelaties, mensenrechten en dierenwelzijn. Rail & OV stemt voor een aandeelhoudersvoorstel als het voorstel goed uitgewerkt is en duidelijke doelstellingen bevat die het maatschappelijk verantwoord ondernemen beleid en de transparantie van een onderneming verbeteren.

Bijlage 2 Engagement

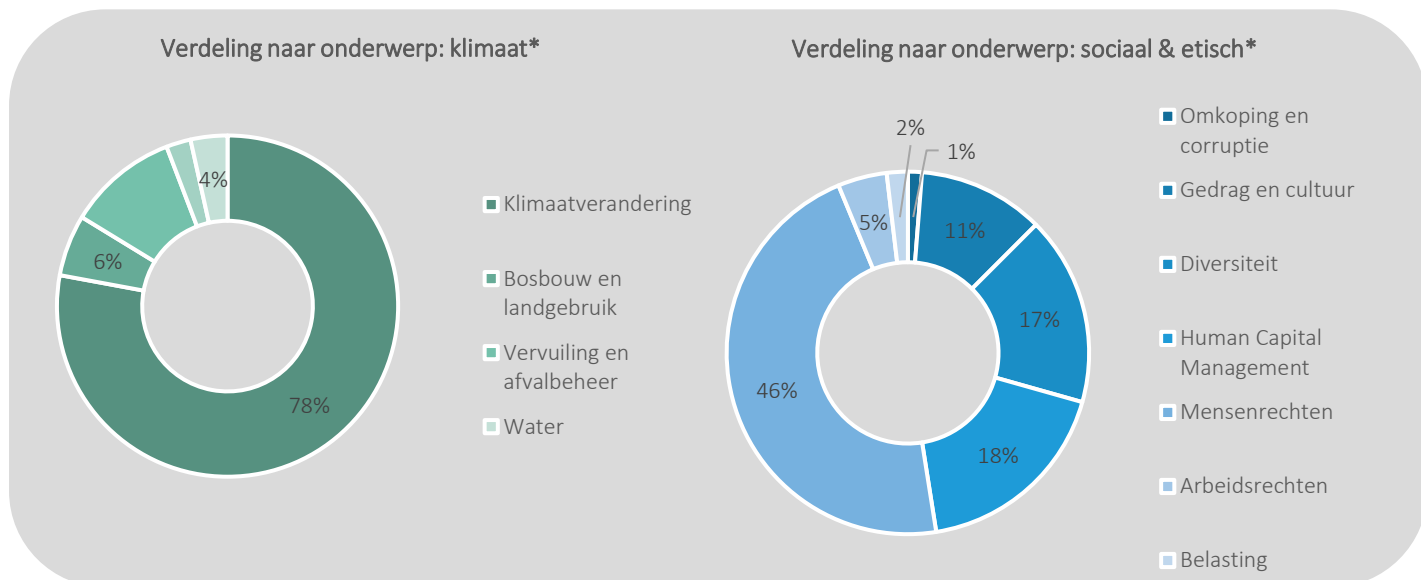
1 juli 2022 tot en met 30 september 2022

Naast het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen gaat het fonds in gesprek met de ondernemingen in de portefeuille. Het doel van een engagementprocedure is het verbeteren van de prestaties van ondernemingen op het gebied van milieu, sociaal en goed ondernemingsbestuur (ESG). Door actief de dialoog aan te gaan, oefent het fonds ook naast de aandeelhoudersvergaderingen invloed uit op de duurzaamheidsprestaties van de onderneming.

2.1 Proactief engagement

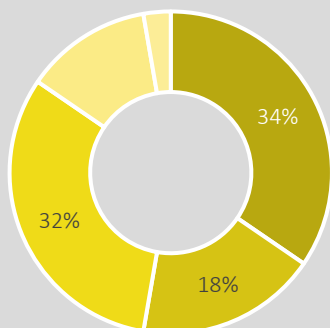
Proactieve engagement is, meer dan reactieve engagement, gericht op de toekomst van een onderneming. Bij proactieve engagement wordt uitgegaan van verschillende sector-overstijgende thema's die een potentieel risico voor ondernemingen vormen. Per thema wordt beoordeeld voor welke sectoren en ondernemingen het risico het grootst is. Proactieve engagement wordt namens het fonds door EOS at Federated Hermes (EOS) uitgevoerd.

Onderstand wordt weergegeven hoe de proactieve engagements, die zijn gevoerd in Q3 2022, zijn verdeeld naar onderwerp²:

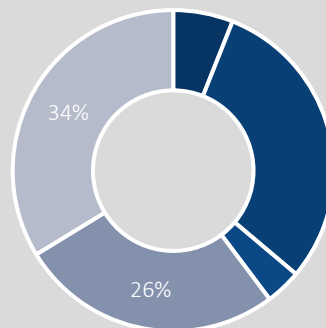
² De gegevens zijn gebaseerd op de portefeuille per 30 september 2022.

Verdeling naar onderwerp: goed ondernemingsbestuur*

- Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring
- Onafhankelijkheid van bestuur
- Beloning

Verdeling naar onderwerp: strategie, risk & communicatie*

- Geïntegreerde rapportage en transparantie
- Risicomanagement

Engagement case study – Akbank

Akbank is de top-10 grootste financiële dienstverlener in Turkije. Gevestigd in Istanboel, met honderden vestigingen in heel Turkije, ligt de primaire focus van de bank op kredietverlening aan zakelijke en commerciële klanten.

Positief is dat Akbank bezig is met implementatie van de beste internationale praktijken op het gebied van ESG (milieu, sociale en goede bestuur aspecten). De onderneming publiceert een duurzaamheidsverslag, is ondertekenaar van het Global Compact van de Verenigde Naties en rapporteert klimaatinformatie aan het Carbon Disclosure Project (CDP). EOS at Federated Hermes (EOS), Rail & OV engagement provider, heeft constructief contact gehad met de Akbank-leiding over hoe te voldoen aan de standaarden van de Task Force on Climatedelated Financial Disclosures (TCFD), een toonaangevende standaard voor klimaatrapportage, en om te rapporteren over verschillende klimaatrisico's van Akbank leningen en deposito's. Akbank heeft ook aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van genderdiversiteit: 37% van het management en 53% van het personeelsbestand wordt vertegenwoordigd door vrouwen. De bank blijft een bredere diversiteitsstrategie te ontwikkelen.

Hoewel de inzet van Akbank voor ESG-praktijk voor de ontwikkelingsmarkt vooruitstrevend is, is er ruimte voor verbetering ten aanzien van het bestuur. De onderneming heeft weinig onafhankelijke bestuurders en bij aandeelhoudersvergaderingen kan alleen maar op het hele bestuur als geheel i.p.v. op individuele kandidaten gestemd worden. Bovendien is de beloning van bestuurders niet openbaar gemaakt. EOS zal blijven engagen met Akbank over de voortgang van het bedrijf op het gebied van ESG-rapportage en het behalen van zijn doelen voor het verkleinen van zijn ecologische voetafdruk. Als de bank zijn ESG-informatie en commerciële duurzaamheidsstrategie ontwikkelt, verwacht EOS van de onderneming dat zij kwantitatieve prestaties en doelstellingen voor duurzame kredietverlening bekendmaken.

De case die hierboven wordt beschreven vormt de uitkomst van een langlopend engagementtraject. Vaak is in de periode voorafgaand aan het kwartaal van dit rapport deze engagementprocedure afgerond of zijn er belangrijke doelstellingen behaald waardoor het relevant is om de case hierop te nemen. De case is daarmee echter niet direct of alleen verbonden met het kwartaal van dit rapport.

2.2 Parijs Alignment proactief engagement

Strategische aandelenportefeuille (SAP)

Deze engagement wordt gevoerd met ondernemingen die onderdeel uitmaken van de grootste aandelenportefeuille van Rail & OV. In eerste instantie gaat het engagement zich focussen op 15 ondernemingen die samen verantwoordelijk zijn voor 75% van de uitstoot van deze portefeuille. De ondernemingen die nog geen klimaatbeleid hebben geformuleerd worden gevraagd of er plannen zijn om dit wel te doen. Bij ondernemingen die een klimaatbeleid hebben wordt gekeken of de daaruit voortvloeiende plannen voldoen aan de doelstellingen van het Parijs Akkoord. Op basis van de uitkomsten worden er vervolgstappen geformuleerd.

Naast dat er met 3 van de 15 focusondernemingen is gesproken zijn er ook gesprekken geweest met één andere onderneming in de portefeuille die buiten de top 15 valt. De onderneming heeft een reductiedoelstelling van 15% minder uitstoot in 2025 ten opzichte van 2017, maar heeft geen doelen voor na 2025. De onderneming wil hiervoor een duidelijk plan maken verwacht in 2023 doelstellingen te maken. Naast klimaat is er ook met de onderneming gesproken over het gebruik van water en de water intensiteit.

In onderstaande tabel zijn 5 verschillende mijlpalen aangegeven met daarbij het aantal focusondernemingen dat in Q3 en vanaf het begin van de engagementprocedure tot en met nu deze mijlpalen al heeft bereikt. In de tabel is ook aangegeven welke overige ondernemingen er in Q3 zijn gesproken en wat er bij deze ondernemingen is bereikt in Q3. Om te kunnen voldoen aan het Parijs akkoord is het belangrijk dat alle 15 focusondernemingen uiteindelijk deze 5 mijlpalen bereiken. Door met de onderneming in gesprek te gaan en ze aan te sporen om doelstellingen te formuleren en plannen te maken kan dit bereikt worden.

	Initieel gesprek gevoerd	Engagement-doelstellingen geformuleerd	2030 reductie-doelstelling	2050 net zero doelstelling	Rapportage van uitstoot intensiteit	Scope 1, 2 (en 3) metingen	Actie laten zien
# ondernemingen (van de 15) in totaal*	13	0**	10	10	9	13	12

*In Q2 is één van de 15 ondernemingen verkocht wegens MVB overwegingen

**De portefeuillemanagers werken momenteel aan het formuleren van de doelstellingen voor de top 15, naar verwachting worden deze in Q4 afgerond

Tijdens de gesprekken met de ondernemingen wordt er gesproken over alle onderwerpen die samenhangen met de 5 mijlpalen. Omdat het voor een onderneming tijd kost om bepaalde acties te ondernemen en daarmee nieuwe mijlpaal te bereiken is er sprake van een vertragend effect, waardoor er niet altijd in datzelfde kwartaal nog verbeteringen te zien zijn.

Engagement case study – Casey’s General Stores

Casey’s General Stores is een Amerikaanse keten van ‘to go’ supermarkten met benzinepompstations. De winkels van Casey’s zijn met name gevestigd in relatief kleine dorpen en steden in het Mid-Westen van Amerika. De onderneming zit in de top 15 van de Parijs focusondernemingen vanwege de hoogte van de CO2-uitstoot. In Q3 is er een gesprek geweest met de onderneming naar aanleiding van het nieuwe duurzaamheidsverslag dat kort daarvoor werd gepubliceerd. De onderneming heeft stappen gezet op het gebied van het verzamelen van uitstootdata (scope 1, 2 en material scope 3). Hiervoor gaat de onderneming ook in gesprek met de leveranciers. De onderneming heeft op dit moment nog geen reductiedoelstellingen. Tijdens het gesprek heeft de onderneming laten weten dat er wordt gewerkt aan het maken van doelstellingen, maar dat dit nog enkele jaren zal duren voordat er doelstellingen bekend worden gemaakt. De portefeuillemanagers hebben tijdens het gesprek aan de onderneming laten weten dat het doel is om de uitstoot van de portefeuille in 2030 te halveren. Om dat te kunnen bereiken is het belangrijk dat Casey’s ook doelstellingen formuleert ten aanzien van de CO2-uitstoot. In de toekomst blijft Rail & OV met de onderneming in gesprek over de voortgang van het verzamelen van data en over het formuleren van doelstellingen.

Strategische bedrijfsobligaties (SBO)

Het Parijs-alignment engagementtraject van de interne bedrijfsobligaties portefeuille richt zich op twee aspecten:

- Klimaatbeleid: focus op ondernemingen die nog geen stappen in lijn met het Parijs-akkoord hebben gezet (volgens de The Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) zijn geclassificeerd als ‘Not Aligned’) en onder een hoog klimaat risico vallen. Het doel is om deze ondernemingen te stimuleren om een 2050 ‘net-zero’ klimaatdoelstelling te formuleren. Dit engagement is gebaseerd

op het Net Zero Investment Framework (NZIF)/The Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) framework.

- Transparantie: iedere onderneming in de SBO die nog geen scope 1, 2, (3 plus intensiteit) CO2-uitstoot rapporteert wordt gevraagd om dit te doen binnen bepaalde kaders.

	Ondernemingen die onder engagement vallen	Engagement vanwege onvoldoende beleid en transparantie	Engagement vanwege onvoldoende beleid	Engagement vanwege onvoldoende transparantie
# ondernemingen	40	5	9	26

In Q3 zijn de volgende engagements resultaten geboekt:

	Initieel gesprek gevoerd	Reactie op Rail & OV engagement verzoek	Engagements met een positieve outlook	Vervolgactie geïnitieerd
# ondernemingen	0*	14	13	8

*In Q2 2022 is één een initieel gesprek met alle ondernemingen die onder Parijs-engagement vallen gevoerd.

- Over het algemeen ziet Rail & OV dat bedrijven in de SBO portefeuille met klimaat bezig zijn. Veel bedrijven werken aan klimaatdata beschikbaarheid en formuleren klimaat gerelateerde doelstellingen.
- In Q3 heeft Rail & OV aan alle ondernemingen die niet in Q2 op Rail & OV engagementverzoek hebben gereageerd een reminder gestuurd.
- Aan 8 ondernemingen zijn additionele vragen over klimaatstrategie gestuurd.
- Met één onderneming, Emerson, heeft een call plaatsgevonden. Sinds het eerste contact heeft Emerson zich gecommitteerd aan net zero voor eigen projecten in 2030 en in 2045 voor de hele keten. Deze doelstellingen zijn in lijn met Net-Zero standaard van Science Based Target initiative, best practices uit de branche. Rail & OV heeft met Emerson ook uitgebreid gesproken over nodige investeringen om de net-zero doelstellingen te halen en de uitdagingen die de onderneming voorziet. De onderneming investeert in innovatieve duurzame oplossingen en stimuleert haar toeleveranciers met de transitie naar net zero. Positief is dat het Emerson-bestuur eindverantwoordelijk is voor en heel betrokken is bij de ontwikkeling van de klimaatstrategie. Sinds kort heeft de onderneming een hoofd duurzaamheid die direct contact heeft met het bestuur.

2.3 Reactief engagement

Het fonds voert reactief engagement als geconstateerd wordt dat een onderneming waarin wordt belegd, handelt op een manier die indruist tegen het beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen van het fonds. Er zijn in dit geval sterke vermoedens dat een onderneming de minimale maatschappelijk verantwoord beleggen voorwaarden van het fonds schendt op het gebied van milieu, mensenrechten, arbeidsnormen en anti-corruptie. Over het algemeen richt Rail & OV zich bij reactieve engagements op schenden van principes verankerd in de UN Global Compact, de OESO-richtlijn en de VN Principes voor Bedrijfsleven en Mensenrechten (UN Guiding Principles on Business and Human Rights, UNGPs). In bijlage 2 staat een overzicht van alle principes en hoofdstukken.

Het doel van reactieve engagement is om in eerste instantie de oorzaak en aard van de schending te onderzoeken. Tijdens dit proces worden concrete doelen gesteld om zaken te verbeteren. Deze moeten binnen een realistische termijn verwezenlijkt worden. Als een onderneming onvoldoende verbetering laat zien, kan het fonds besluiten zijn stemgedrag aan te passen, geen leningen meer te verstrekken of niet langer in de onderneming te beleggen.

In totaal zijn er 13 UN Global Compact, OESO-schenders en VN Principes schenders geïdentificeerd dit kwartaal. Deze zijn te zien in de onderstaande tabel.

Onderneming	UNGC-schending ³	OECD-schending ⁴	UNGPs-schending ⁵	Voortgang	Laatste actie	# acties ⁶
Adani Enterprises Ltd	Principe 7	Hoofdstuk 6	N.v.t.	Ja	22/4/2022	1
Adani Ports & Special Economic Zone Ltd	Principe 7	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Inner Mongolia BaoTou Steel Union Co Ltd	Principe 7	Hoofdstuk 6	N.v.t.	Ja	04/11/2021	1
Metallurgical Corp of China Ltd	Principe 7	Hoofdstuk 6	N.v.t.	Ja	23/6/2022	2
MTN Group	Principe 2	Hoofdstuk 4	Principes 11 tot 15 Principe 16 Principes 17 tot 20 Principe 22 Principe 31	Ja	23/8/2021	1
Petroleos Mexicanos	Principe 1	Hoofdstuk 4 Hoofdstuk 5	Principes 11 tot 15 Principe 16 Principe 17 tot 20 Principe 21 Principe 22 Principe 31	Nee	11/4/2022	1
PG&E Corp	Principe 1	Hoofdstuk 4	Principes 11 tot 15 Principe 16 Principes 17 tot 20 Principe 22 Principe 31	Ja	8/6/2021	1

³ Uitleg van de UNGC principes zijn beschikbaar in de bijlage 5.

⁴ Uitleg van de OECD hoofdstukken zijn beschikbaar in de bijlage 5.

⁵ Uitleg van de UNGPs hoofdstukken zijn beschikbaar in de bijlage 5.

⁶ Met betrekking tot de laatste acties en het aantal acties wordt er prioriteit gegeven aan de OESO (OECD) en VN Principes voor Bedrijfsleven en Mensenrechten (UNGP) schendingen.

Onderneming	UNGC-schending ³	OECD-schending ⁴	UNGPs-schending ⁵	Voortgang	Laatste actie	# acties ⁶
Swedbank AB	Principe 10	Hoofdstuk 7	N.v.t.	Nee	17/03/2022	1
Teva Pharmaceutical Industries Ltd	Principe 10	Hoofdstuk 7 Hoofdstuk 8 Hoofdstuk 10	N.v.t.	Nee	13/06/2022	1
Tokyo Electric Power Co Holdings Inc	Principe 1 Principe 7	Hoofdstuk 4 Hoofdstuk 6	Principe 4 Principe 6	Ja	27-4-2021	1
Toshiba Corp	Principe 10	Hoofdstuk 7	N.v.t.	Ja	16/8/2022	2
UPL Ltd	Principe 7	N.v.t.	N.v.t.	Ja	17/1/2022	2
Wells Fargo & Co	Principe 10	Hoofdstuk 7	Principe 21 Principe 22	Nee	21/4/2022	2

Ondernemingen, die deze internationale richtlijnen schenden en waarbij een engagement niet mogelijk is, worden uitgesloten van het beleggingsuniversum van Rail & OV. Een overzicht van ondernemingen die uitgesloten worden vanwege niet succesvolle engagementprocedures is weergegeven in bijlage 3 'Veranderingen in de uitsluitingslijst' van dit rapport.

2.4 Collectieve dialoog over de volledige aandelenportefeuille

Rail & OV werkt ook samen met externe partijen voor het voeren van dialogen met ondernemingen. De reden voor samenwerking is dat een grote(re) groep beleggers die samen de dialoog aangaat meer invloed kan uitoefenen dan één individuele belegger. Deze collectieve dialogen dienen primair om ondernemingen te motiveren tot en te ondersteunen bij het doorvoeren van verbeteringen op gebied van ESG.

Principles of Responsible Investing (PRI)

Rail & OV werkt op dit moment internationaal met andere beleggers samen in PRI verband. De PRI brengt internationale beleggers samen om de dialoog met ondernemingen aan te gaan. De PRI stelt de thema's op en kiest welke ondernemingen worden aangesproken. Vervolgens kan iedere investeerder voor zichzelf beslissen om wel/niet te participeren. Rail & OV neemt aan deze engagements deel als de thema's aansluiten bij het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid van het fonds en de betreffende ondernemingen in de portefeuille zitten.

Op dit moment participeert het fonds in de volgende dialogen van de PRI:

Onderwerp dialoog	Startdatum	Onderwerp	Aantal ondernemingen	... waarvan in de aandelenportefeuille	... waarvan in de SAP
Klimaatverandering (Climate Action 100+)	2017 (dec)	Milieu	42	8	1
Arbeidsomstandigheden in de kledingsector (leveranciersketen)	2019 (mrt)	Sociaal	27	7	2
Mensenrechtenrisico's in de autonome regio Xinjiang	2020 (dec)	Sociaal	13	13	3
Biodiversiteit (IMVB-convenant)	2021 (sept)	Milieu	3	2	1

Dutch Climate Coalition (DCC)

Sinds Q3 2022 is Rail & OV onderdeel van de Dutch Climate Coalition (DCC), een gelijkgestemde groep van investeerders (APG, PGGM, MN, Actiam, a.s.r., Achmea, Van Lanschot Kempen) die de doelstellingen van de Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) en het initiatief Climate Action 100+ (CA100+) ondersteunt. Deze doelstellingen omvatten de inzet van bedrijven voor de emissiereductie van broeikasgassen in de gehele toeleveringsketen conform de klimaatdoelen van Parijs. We hebben met veel ambitie en met een hoge mate van urgentie deze groep geformeerd om de waardeketen van olie en gas aan te moedigen transities te implementeren in het streven de opwarming van de aarde tot 1,5 °C te beperken. In 2023 zullen we onze inspanningen ook richten op bedrijven die veel fossiele brandstoffen gebruiken.

Global Real Estate Engagement Network

Rail & OV heeft engagements op het gebied van vastgoed uitgebreid door aansluiten bij het Global Real Estate Engagement Network (GREEN). GREEN is een engagementnetwerk van wereldwijde institutionele beleggers in de vastgoedsector. Het doel van de engagements is ervoor te zorgen dat de vastgoed sector de doelstellingen van Parijs haalt. Door de kracht van coalitie willen de institutionele beleggers vastgoedbedrijven aansturen om hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren en hun blootstelling aan financiële en niet-financiële klimaatrisico's te verminderen. Rail & OV voert engagement in het kader van GREEN met de 10 grootste posities in de beursgenoteerde vastgoedondernemingen portefeuille.

Eumedion

Voor de dialoog met Nederlandse ondernemingen werkt Rail & OV samen met Eumedion. Nederlandse pensioenfondsen spreken via het Eumedion collectief met Nederlandse ondernemingen. De meeste van deze dialogen vinden plaats op en rondom de jaarlijkse aandeelhoudersvergaderingen. Rail & OV treedt op als 'lead belegger' voor de Nederlandse ondernemingen Randstad en ASML. In Q3 2022 heeft geen activiteit plaatsgevonden op dit gebied.

Bijlage 3 Veranderingen in de uitsluitingslijst

Op basis van principiële overwegingen sluit Rail & OV een aantal ondernemingen uit van investeringen. Zo worden ondernemingen die actief zijn in controversiële wapens, tabak en thermische kolen uitgesloten. Het fonds sluit ook ondernemingen uit als engagements niet succesvol binnen een redelijke periode zijn afgesloten. Dochterondernemingen van ondernemingen op de uitsluitingslijst worden uitgesloten indien redelijkerwijs verwacht mag worden dat zij eenzelfde beleid hanteren en/of betrokken zijn bij vergelijkbare activiteiten als waar het moederbedrijf voor is uitgesloten. Moederondernemingen worden automatisch uitgesloten als zij een aandeel hebben van meer dan 20% in een onderneming op de uitsluitingslijst. Dit om te voorkomen dat een onderneming bepaalde activiteiten continueert door deze onder te brengen in een dochteronderneming.

Tot slot sluit het fonds staatsobligaties van enkele landen uit. Hierbij baseert het fonds zich op de besluiten van de VN-Veiligheidsraad en eigen onderzoek. In dit eigen onderzoek worden alle landen gerangschikt op basis van scores die op de vier onderwerpen (mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en anticorruptie) worden behaald die centraal staan binnen de UN Global Compact. Ook ondernemingen die voor meer dan 20% staatseigendom zijn van landen op de uitsluitingslijst worden op de uitsluitingslijst geplaatst.

De uitsluitingscriteria zijn beschikbaar op de [website](#) van Rail & OV.

Hierbij een overzicht van veranderingen op de uitsluitingslijst in Q3 2022:

Onderneming	Reden ⁷	Status
DZAMP doo.		Toegevoegd aan de uitsluitingslijst
HAYPP GROUP AB		Toegevoegd aan de uitsluitingslijst
Manufacturing Engineering Scientific Industrial Concern OJSC – Tecmash		Toegevoegd aan de uitsluitingslijst
Manufacturing Engineering Scientific Industrial Concern OJSC – Tecmash		Toegevoegd aan de uitsluitingslijst
Taiwan Cogeneration Corporation		Toegevoegd aan de uitsluitingslijst
Wollongong Coal Limited		Toegevoegd aan de uitsluitingslijst
Rostec Corporation		Toegevoegd aan de uitsluitingslijst
American Resources Corporation		Verwijderd van de uitsluitingslijst
Energa SA		Verwijderd van de uitsluitingslijst

controversiële wapens

niet succesvolle engagementprocedures

tabak producenten

staatsondernemingen

steenkool sector

landen

⁷ Volledige legenda is beschikbaar in Bijlage 2.

Bijlage 4 Ondernemingen waarmee engagementprocedures worden gevoerd door EOS

Q3 2022 engagementprocedures (stand van Rail & OV portefeuille per 30 september 2022):

Onderneming	Onderwerp van engagementprocedures
ABIOMED Inc	Beloning
Aedifica SA	Bescherming en rechten van aandeelhouders
Air Liquide SA	Vervuiling en afvalbeheer
Akbank TAS	Bedrijfsstrategie, Diversiteit, Risk Management
Aker BP ASA	Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering, Cyberbeveiliging
Alibaba Group Holding Ltd	Onafhankelijkheid van bestuur, Human Capital Management, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Risk Management
Alphabet Inc	Onafhankelijkheid van bestuur, Klimaatverandering, Gedrag en cultuur, Diversiteit, Beloning, Mensenrechten, Risk Management
Altice France SA/France	Klimaatverandering, Mensenrechten, Geïntegreerde rapportage en transparantie
Amazon.com Inc	Mensenrechten
Apple Inc	Bedrijfsstrategie, Diversiteit, Beloning, Mensenrechten, Risk Management
Ashtead Group PLC	Klimaatverandering, Diversiteit, Beloning, Human Capital Management
Assurant Inc	Human Capital Management
Australia & New Zealand Banking Group Ltd	Klimaatverandering, Gedrag en cultuur, Human Capital Management
Bajaj Finserv Ltd	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA	Klimaatverandering, Mensenrechten, Geïntegreerde rapportage en transparantie
Banco Santander SA	Bedrijfsstrategie
Bank of Ireland Group PLC	Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering, Human Capital Management, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Risk Management
Bank of Montreal	Klimaatverandering, Mensenrechten
Bank of Nova Scotia/The	Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering, Diversiteit, Mensenrechten, Risk Management
Barclays PLC	Klimaatverandering, Gedrag en cultuur, Diversiteit, Mensenrechten
Bayer AG	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Klimaatverandering, Diversiteit, Human Capital Management, Vervuiling en afvalbeheer, Risk Management, Belasting
Bayerische Motoren Werke AG	Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering, Risk Management
Beijing Enterprises Holdings Ltd	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur, Klimaatverandering, Mensenrechten
Berkeley Group Holdings PLC	Beloning
Bharti Airtel Ltd	Onafhankelijkheid van bestuur, Beloning
BNP Paribas SA	Klimaatverandering
Booz Allen Hamilton Holding Corp	Bescherming en rechten van aandeelhouders
BP PLC	Klimaatverandering
Burberry Group PLC	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring
CAE Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Beloning
Carrefour SA	Klimaatverandering, Bosbouw en landgebruik
Centene Corp	Geïntegreerde rapportage en transparantie
China National Building Material Co Ltd	Klimaatverandering, Risk Management
China Oilfield Services Ltd	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring

Onderneming	Onderwerp van engagementprocedures
Chipbond Technology Corp	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur, Klimaatverandering, Bescherming en rechten van aandeelhouders, Water
Cie Financiere Richemont SA	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Beloning
Citizens Financial Group Inc	Klimaatverandering, Mensenrechten
Colgate-Palmolive Co	Klimaatverandering
Commerzbank AG	Klimaatverandering
Compass Group PLC	Klimaatverandering, Human Capital Management, Mensenrechten, Arbeidsrechten, Vervuiling en afvalbeheer, Ketenbeheer
Container Corp Of India Ltd	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur
Cooper Cos Inc/The	Mensenrechten
Credicorp Ltd	Mensenrechten, Risk Management
Credit Agricole SA	Onafhankelijkheid van bestuur
Dabur India Ltd	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur, Diversiteit, Water
Danske Bank A/S	Omkoping en corruptie, Klimaatverandering, Gedrag en cultuur, Beloning, Risk Management
DCC PLC	Klimaatverandering, Human Capital Management, Mensenrechten
Dell Technologies Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring
Delta Electronics Inc	Mensenrechten
Deutsche Bank AG	Klimaatverandering
DexCom Inc	Diversiteit
Diageo PLC	Beloning
Ecolab Inc	Vervuiling en afvalbeheer, Water
ENEOS Holdings Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Klimaatverandering, Bescherming en rechten van aandeelhouders
Equinor ASA	Klimaatverandering, Vervuiling en afvalbeheer
Exxon Mobil Corp	Klimaatverandering, Gedrag en cultuur, Mensenrechten, Vervuiling en afvalbeheer, Belasting
FedEx Corp	Human Capital Management, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Opvolgingsplanning
GAIL India Ltd	Onafhankelijkheid van bestuur, Diversiteit
General Mills Inc	Beloning
Genuine Parts Co	Klimaatverandering, Geïntegreerde rapportage en transparantie
Gildan Activewear Inc	Klimaatverandering, Bosbouw en landgebruik, Arbeidsrechten, Vervuiling en afvalbeheer, Risk Management
Goldman Sachs Group Inc/The	Klimaatverandering
Hero MotoCorp Ltd	Beloning
Honda Motor Co Ltd	Klimaatverandering
Housing Development Finance Corp Ltd	Beloning
HSBC Holdings PLC	Klimaatverandering, Diversiteit, Mensenrechten
Huhtamaki OYJ	Vervuiling en afvalbeheer
Huntsun Technologies Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur
Huntington Bancshares Inc/OH	Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering, Diversiteit, Mensenrechten
ICICI Bank Ltd	Klimaatverandering
ICON PLC	Bescherming en rechten van aandeelhouders
IMCD NV	Bedrijfsstrategie, Opvolgingsplanning
Indorama Ventures PCL	Vervuiling en afvalbeheer
Industria de Diseno Textil SA	Beloning
ING Groep NV	Klimaatverandering, Mensenrechten, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Risk Management
International Business Machines Corp	Klimaatverandering, Mensenrechten
Intesa Sanpaolo SpA	Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering, Human Capital Management, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Risk Management
JBS SA	Arbeidsrechten
JD Sports Fashion PLC	Beloning, Arbeidsrechten
Kikkoman Corp	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur, Bosbouw en landgebruik
Koninklijke Ahold Delhaize NV	Klimaatverandering, Gedrag en cultuur, Vervuiling en afvalbeheer

Onderneming	Onderwerp van engagementprocedures
Lasertec Corp	Bedrijfsstrategie
LKQ Corp	Human Capital Management
McKesson Corp	Beloning
Medtronic PLC	Risk Management
Meta Platforms Inc	Klimaatverandering, Gedrag en cultuur, Mensenrechten, Risk Management
Microsoft Corp	Gedrag en cultuur, Mensenrechten
Midea Group Co Ltd	Klimaatverandering, Human Capital Management, Mensenrechten
Mitsubishi UFJ Financial Group Inc	Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering, Risk Management
Mondelez International Inc	Mensenrechten, Vervuiling en afvalbeheer
Morgan Stanley	Klimaatverandering
Motherson Sumi Systems Ltd	Klimaatverandering
National Grid PLC	Klimaatverandering, Beloning
Netflix Inc	Gedrag en cultuur, Beloning, Bescherming en rechten van aandeelhouders
NIKE Inc	Klimaatverandering, Diversiteit, Beloning, Mensenrechten, Bescherming en rechten van aandeelhouders
Nokia Oyj	Klimaatverandering, Mensenrechten, Risk Management
Novartis AG	Klimaatverandering, Gedrag en cultuur, Human Capital Management, Mensenrechten
Novelis Corp	Klimaatverandering, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Vervuiling en afvalbeheer
Novo Nordisk A/S	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Gedrag en cultuur, Human Capital Management, Mensenrechten
NVIDIA Corp	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Beloning
PACCAR Inc	Klimaatverandering
Palo Alto Networks Inc	Bescherming en rechten van aandeelhouders
PepsiCo Inc	Gedrag en cultuur, Beloning, Bosbouw en landgebruik, Mensenrechten, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Bescherming en rechten van aandeelhouders
Petroleos Mexicanos	Klimaatverandering
Pfizer Inc	Klimaatverandering, Mensenrechten
POSCO Holdings Inc	Klimaatverandering, Bosbouw en landgebruik, Mensenrechten
Power Assets Holdings Ltd	Klimaatverandering, Human Capital Management, Mensenrechten
PPG Industries Inc	Vervuiling en afvalbeheer
Procter & Gamble Co/The	Klimaatverandering
Prosus NV	Beloning
PulteGroup Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring
Reckitt Benckiser Group PLC	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring
Regions Financial Corp	Klimaatverandering, Mensenrechten, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Risk Management
Reliance Industries Ltd	Klimaatverandering, Opvolgingsplanning
Restaurant Brands International Inc	Klimaatverandering, Human Capital Management, Mensenrechten, Ketenbeheer
RPM International Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering
SBI Life Insurance Co Ltd	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring
Sea Ltd	Onafhankelijkheid van bestuur, Klimaatverandering, Mensenrechten, Geïntegreerde rapportage en transparantie
Shell PLC	Klimaatverandering, Beloning
Shoprite Holdings Ltd	Klimaatverandering, Bosbouw en landgebruik
SK Inc	Mensenrechten
SoftBank Group Corp	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur, Klimaatverandering, Risk Management
STERIS PLC	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Bedrijfsstrategie, Diversiteit, Beloning, Geïntegreerde rapportage en transparantie
Sumitomo Mitsui Trust Holdings Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Bescherming en rechten van aandeelhouders
Suzano SA	Bedrijfsstrategie, Human Capital Management, Mensenrechten
Svenska Handelsbanken AB	Klimaatverandering
Swiss Re AG	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Diversiteit, Human Capital Management
Taiwan Semiconductor Manufacturing Co Ltd	Onafhankelijkheid van bestuur, Klimaatverandering, Water
Tenet Healthcare Corp	Human Capital Management, Mensenrechten, Geïntegreerde rapportage en transparantie

Onderneming	Onderwerp van engagementprocedures
Tesla Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering, Mensenrechten, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Arbeidsrechten, Vervuiling en afvalbeheer, Bescherming en rechten van aandeelhouders
Teva Pharmaceutical Industries Ltd	Omkoping en corruptie
Thermo Fisher Scientific Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Diversiteit, Beloning, Human Capital Management, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Risk Management
TJX Cos Inc/The	Beloning, Mensenrechten
Toshiba Corp	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur, Bedrijfsstrategie, Gedrag en cultuur, Bescherming en rechten van aandeelhouders
TotalEnergies SE	Klimaatverandering, Beloning, Mensenrechten
Twitter Inc	Bedrijfsstrategie
Uber Technologies Inc	Gedrag en cultuur, Diversiteit, Mensenrechten
Umicore SA	Vervuiling en afvalbeheer
UniCredit SpA	Klimaatverandering, Diversiteit, Beloning, Bosbouw en landgebruik, Human Capital Management, Geïntegreerde rapportage en transparantie, Risk Management
Veeva Systems Inc	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Bedrijfsstrategie, Diversiteit, Bescherming en rechten van aandeelhouders
Ventas Inc	Beloning
Veolia Environnement SA	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Onafhankelijkheid van bestuur, Bedrijfsstrategie, Klimaatverandering, Diversiteit, Beloning, Human Capital Management, Risk Management, Water
VF Corp	Beloning
Visa Inc	Cyberbeveiliging, Mensenrechten
WALT DISNEY CO/THE	Klimaatverandering, Diversiteit, Mensenrechten
WEG SA	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Klimaatverandering, Mensenrechten
Wells Fargo & Co	Mensenrechten
Westpac Banking Corp	Bestuur diversiteit, vaardigheden en ervaring, Klimaatverandering, Gedrag en cultuur, Beloning
Yum! Brands Inc	Beloning, Bosbouw en landgebruik, Ketenbeheer
Zalando SE	Klimaatverandering, Bosbouw en landgebruik, Arbeidsrechten, Vervuiling en afvalbeheer

Bijlage 5 Afkortingen- en begrippenlijst

Begrip	Uitleg begrip
Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA)	(Beursgenoteerde) ondernemingen hebben onder meer de verplichting minstens eenmaal per jaar een Algemene Vergadering van Aandeelhouders te organiseren. Aandeelhouders kunnen door het aan hun aandelenbezit verbonden stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders invloed uitoefenen.
Aandeelhouder	Als aandeelhouder is men eigenaar van aandelen en daardoor mede-eigenaar van de uitgevende onderneming. Door het aan een aandeel verbonden stemrecht kan een aandeelhouder invloed uitoefenen tijdens een Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Beloning	Financiële toekenningen, niet-financiële toekenningen en/of andere zaken van economische waarde in ruil voor het geleverde werk en/of diensten. Indien er op beloningen gestemd wordt gaat dit bijvoorbeeld over (i) het goedkeuren van het beloningsplan voor uitvoerende bestuurders, (ii) het goedkeuren van het beloningsplan voor de Raad van Commissarissen;
Bestuur gerelateerd	Zaken omtrent de samenstelling van het bestuur, zoals bijvoorbeeld de benoeming van bestuurders, de onafhankelijkheid van bestuurders, neventaken van bestuurders, etc.
Corporate governance	Het overkoepelende thema van goed ondernemingsbestuur. Onder andere bestuursgerelateerde zaken (onafhankelijkheid van bestuurders), beloningsbeleid, auditstructuur, etc. vallen onder dit overkoepelende begrip.
ESG	ESG-criteria zijn criteria op het gebied van milieu, sociale omstandigheden en ondernemingsbestuur. ESG-integratie is het integreren van ESG-criteria in de beleggingsprocessen.
Fusies en overnames	Ondernemingen veranderen zo nu en dan hun organisatiestructuur. Dit kan door te reorganiseren, door met een andere onderneming te fuseren of een andere ondernemingen volledig over te nemen. Aandeelhouders hebben inspraak in dit soort beslissingen.
Jaarrekening en audit	Een onderneming legt over het algemeen zijn jaarrekening en accountantsverslag ter informatie en goedkeuring voor aan de aandeelhouders. Ook kan een aandeelhouder inspraak krijgen in de aanstelling/ verlenging van een externe accountant en vergoeding van accountant;
Kapitalisatie van de onderneming	De waarde van het aandelenkapitaal van een ondernemingen. Aandeelhouders krijgen vaak inspraak in de uitgifte van nieuwe aandelen of de inkoop van eigen aandelen.
Managementvoorstellen	Door het bestuur ingediende stempunten op de aandeelhoudersvergadering.
MVB	Maatschappelijk verantwoord beleggen. Een manier van beleggen waarin ESG-criteria worden meegenomen.
OESO	De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.
OESO hoofdstuk 1	Begrippen en uitgangspunten
OESO hoofdstuk 2	Algemene beginselen voor bedrijfsbeleid
OESO hoofdstuk 3	Informatieverstrekking
OESO hoofdstuk 4	Mensenrechten
OESO hoofdstuk 5	Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen
OESO hoofdstuk 6	Milieu
OESO hoofdstuk 7	Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken, en afpersing
OESO hoofdstuk 8	Consumentenbelangen
OESO hoofdstuk 9	Wetenschap en technologie
OESO hoofdstuk 10	Mededinging
OESO hoofdstuk 11	Belastingen
Principles for Responsible Investment (PRI)	De Principes voor Verantwoord Beleggen (PRI) van de Verenigde Naties zijn een raamwerk voor institutionele beleggers. Met deze in april 2006 gelanceerde principes zorgen ze voor de integratie van zaken die betrekking hebben op het milieu, de samenleving en goed ondernemingsbestuur in het beleggingsbeleid. Meer informatie is te vinden op www.unpri.org .

Begrip	Uitleg begrip
SDG 1	Geen armoede
SDG 2	Geen honger
SDG 3	Goede gezondheid en welzijn
SDG 4	Kwaliteitsonderwijs
SDG 5	Gendergelijkheid
SDG 6	Schoon water en sanitaire voorzieningen voor iedereen
SDG 7	Betaalbare en duurzame energie
SDG 8	Waardig werk en economische groei
SDG 9	Veilige infrastructuur, duurzame industrialisering en stimulering van innovatie
SDG 10	Ongelijkheid verminderen
SDG 11	Duurzame steden en gemeenschappen
SDG 12	Verantwoorde consumptie en productie
SDG 13	Klimaatverandering aanpakken
SDG 14	Beschermen en duurzaam gebruik van de oceanen en zeeën
SDG 15	Leven op het land beschermen
SDG 16	Vrede, veiligheid en rechtvaardigheid
SDG 17	Partnerschap om doelstellingen te bereiken
Stakeholders	Stakeholders zijn de personen of organisaties die een belang hebben in een organisatie, van welke aard dan ook. Zij staan in wisselwerking met haar werkzaamheden, hebben deel aan haar bedrijfsresultaten, beïnvloeden haar prestatie of beoordelen haar economische, sociale en milieu-impact.
Stemrecht	Aandelenbezit geeft de aandeelhouder stemrecht tijdens de (verplichte) jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Door middel van stemrecht kan een aandeelhouder invloed uitoefenen op het beleid van de onderneming.
UN Global Compact (UNGC)	De UN Global Compact is een oproep aan ondernemingen om hun strategieën en activiteiten op één lijn te brengen met 10 principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsvoorwaarden, milieu en anticorruptie. Meer informatie is beschikbaar op https://gcnetherlands.nl/
UNGC principe 1	Bedrijven moeten de internationale mensenrechten steunen en respecteren
UNGC principe 2	Bedrijven zorgen ervoor dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van mensenrechten
UNGC principe 3	Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te steunen
UNGC principe 4	Bedrijven dienen zich inspannend voor de uitbanning van iedere vorm van verplichte en gedwongen arbeid
UNGC principe 5	Bedrijven handhaven de eliminatie van alle vormen van dwangarbeid
UNGC principe 6	Bedrijven handhaven de afschaffing van kinderarbeid
UNGC principe 7	Bedrijven handhaven de uitbanning van discriminatie in arbeid en beroepen
UNGC principe 8	Bedrijven dienen een preventieve aanpak van milieuvraagstukken te ondersteunen
UNGC principe 9	Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om een grotere verantwoordelijkheid voor het milieu te bevorderen
UNGC principe 10	Bedrijven dienen de ontwikkeling en de verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren
Verenigde Naties Principes voor Bedrijfsleven en Mensenrechten (UNGP) Principes	Dit zijn internationale MVO-richtlijnen die duidelijk maken wat de rol van staten is en welke verantwoordelijkheid het bedrijfsleven heeft in relatie tot mensenrechten. De UNGP's zijn een aanvulling op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere mensenrechtenstandaarden.
UNGP principe 1	Overheden dienen de mensenrechten te beschermen
UNGP principe 2	Overheden dienen duidelijk te maken dat ze van bedrijven verwachten dat zij de mensenrechten respecteren
UNGP principe 3	Overheden hebben een verantwoordelijkheid om de mensenrechten te beschermen door middel van het handhaven van wetten en opstellen van richtlijnen
UNGP principe 4	Overheden dienen aanvullende stappen te ondernemen om de mensenrechten te beschermen binnen staatsondernemingen
UNGP principe 5	Overheden dienen voldoende inzicht te hebben in de bescherming van mensenrechten bij het aangaan van internationale relaties
UNGP principe 6	Overheden dienen het respect voor mensenrechten te promoten bij ondernemingen met wie ze handelen

Begrip	Uitleg begrip
UNGP principe 7	Overheden dienen maatregelen te treffen om te voorkomen dat ondernemingen in conflictgebieden zich schuldig maken aan het schenden van mensenrechten
UNGP principe 8	Overheden dienen ervoor te zorgen dat onderliggende instanties over voldoende bewustzijn en kennis beschikken om het respect voor mensenrechten te waarborgen
UNGP principe 9	Overheden dienen voldoende beleidsruimte te creëren bij het aangaan van overeenkomsten om mensenrechten te kunnen beschermen
UNGP principe 10	Overheden dienen het respecteren van mensenrechten te waarborgen bij multilaterale instellingen
UNGP principe 11	Ondernemingen dienen de mensenrechten te respecteren
UNGP principe 12	De verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren is gebaseerd op de omschrijving van mensenrechten zoals opgenomen Internationaal erkende verdragen
UNGP principe 13	Ondernemingen dienen een directie of indirect bijdrage aan het schenden van mensenrechten te voorkomen
UNGP principe 14	Het respecteren van mensenrechten door ondernemingen is onafhankelijk van de grootte of het type onderneming
UNGP principe 15	Ondernemingen dienen processen en beleid te hebben opgesteld om de mensenrechten te beschermen
UNGP principe 16	Ondernemingen dienen het beleid om mensenrechten te beschermen te onderbouwen met een beleidscommitment
UNGP principe 17	Ondernemingen dienen due diligence te voeren op het gebied van mensenrechten
UNGP principe 18	Ondernemingen dienen een risicoanalyse uit te voeren ten aanzien van een mogelijke schending van mensenrechten
UNGP principe 19	Ondernemingen dienen de uitkomsten van de risicoanalyse te integreren in de bedrijfsvoering
UNGP principe 20	Ondernemingen dienen de effectiviteit van hun processen vast te stellen
UNGP principe 21	Ondernemingen dienen bereid te zijn te rapporteren over schendingen van mensenrechten
UNGP principe 22	Ondernemingen die betrokken zijn bij het schenden van mensenrechten dienen bij te dragen aan het herstel
UNGP principe 23	Ondernemingen dienen te voldoen aan wetten en regelgevingen
UNGP principe 24	Ondernemingen dienen prioriteit te geven aan ernstige mensenrechtenschendingen
UNGP principe 25	Overheden dienen ervoor te zorgen dat de getroffen personen van het schenden van mensenrechten worden gecompenseerd.
UNGP principe 26	Overheden dienen de effectiviteit van wetten en regelgeving t.a.v. mensenrechten te waarborgen
UNGP principe 27	Overheden dienen gerechtelijke en niet-gerechtelijke mechanismen beschikbaar te stellen voor het verhelpen van de schending van mensenrechten
UNGP principe 28	Overheden dienen de beschikbaarheid van niet-gerechtelijke mechanismen te waarborgen
UNGP principe 29	Ondernemingen dienen klachten snel te kunnen aanpakken
UNGP principe 30	Industrie brede klachtenmechanismen moeten worden gefaciliteerd ten aanzien van gezamenlijke mensenrechten initiatieven
UNGP principe 31	Overheden dienen de effectiviteit van hun mechanisme te waarborgen
Uitsluiting (in relatie tot verantwoord beleggen)	Uitsluiting betekent dat in bepaalde ondernemingen niet wordt geïnvesteerd. Bijvoorbeeld het uitsluiten van beleggingen in ondernemingen die producten maken die het fonds als controversieel beschouwt.
	Controversiële wapens
	Tabaksproducenten
	Steenkool sector
	Niet succesvolle engagementprocedures

Begrip	Uitleg begrip
	Staatsondernemingen
	Landen